

Děti zažívající násilí v rodinách hledají pomoc také u ombudsmana

1.6.2023 - | Veřejný ochránce práv

Na situaci dětí ohrožených jakýmkoli násilným chováním v rodinách bychom neměli zapomínat.

„I proto toto téma otevíráme právě dnes na Mezinárodní den dětí. Zprávy dětí zažívajících násilí jsou vždy alarmující a velmi emotivní,“ shodují se oba představitelé veřejného ochránce práv. To potvrzuje i autentický dětský mail ombudsmanovi: *„Nikdo nas neposloucha. tata maminku hrozne bil. bije i mne s braskou a segram hnusne nadava a fackuje nas kdyz se zminime o mamince a malem braskovi. Ja chci domu za malim braskou. moc mi chybi a chci vydet maminku. tata mlati i tetu. mam fotku starsiho brasky jak ho tata zmlatil.“*

O dalších případech násilí v rodinách se veřejný ochránce práv dozvídá i z podání dospělých. Zákon mu neumožňuje v těchto situacích zasáhnout přímo v rodině. V jeho působnosti ale jsou orgány sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), které mají povinnost se situací dítěte zabývat. *„První otázka proto vždy je, jestli už je dítě v kontaktu se sociálními pracovníky. Pokud OSPOD s rodinou pracuje, zjišťujeme, zda sociální pracovník o násilí v rodině ví a jak ho řeší. Ostatním dětem se snažíme pomoci kontakt s OSPOD zprostředkovat,“* vysvětluje zástupce ombudsmana. Starším dětem podle něj stačí předat telefon a adresu úřadu v jejich městě. Pokud si to však děti přejí, kontaktují za ně OSPOD právníci Kanceláře ombudsmana.

Pomoc v jednotlivých případech ale podle zástupce ombudsmana nestačí. Připomíná, že k ochraně dětství před násilím zavazuje Českou republiku i mezinárodní Úmluva o právech dítěte. K ní ČR přistoupila už v roce 1991. *„Úmluva jasně říká, že stát má chránit děti před jakýmkoli tělesným či duševním násilím, urážením nebo zneužíváním. A dal bych důraz na slovo ‚jakýmkoli‘. Tělesné tresty jsou nepřijatelné ve škole a jiných institucích. A stejně bychom měli vnímat i jakékoli násilné projevy, které děti zažívají doma. Současný stav totiž nahrává tomu, že jako společnost i jednotlivci leckdy velmi dlouho tolerujeme a přehlížíme, co se děje někde za zavřenými dveřmi. Často až do chvíle, kdy už je pozdě,“* varuje zástupce ombudsmana Vít Alexander Schorm.

Deklarace nepřipustnosti všech tělesných trestů v občanském zákoníku je podle něj začátkem cesty. Její součástí přitom rozhodně není postihování rodičů, kteří výjimečně k fyzickému potrestání dítěte sáhnou. Naopak za klíčovou považuje následující celospolečenskou diskuzi o různých výchovných metodách i o tom, odkud tolerance tělesných trestů v rodinách pramení a jak se reprodukuje napříč generacemi.

Stejně tak je podle zástupce ombudsmana do budoucna zásadní dostupnost služeb pro rodiny, které se s potížemi ve výchově potýkají. V podání veřejnému ochránci práv nebo spisech OSPOD by se pak nemusely objevovat podobné drastické popisy situací, kdy se násilí a výchova stávají synonymem: *„Snacha opětovně zmlátila vnuka, ... Vnuk již měl 14,5 roku. V ruce držela 4 metrovou prodlužovačku se kterou ho mlátila přes celé tělo. Na můj dotaz z jakého důvodu ho takhle surově mlátí mi odvětila, že si neuklidil pokoj...“*

Dětství bez násilí je zásadní téma, kterým by se měl v budoucnu systematicky zabývat ochránce práv dětí- dětský ombudsman. Toho Česká republika zatím nemá. Pod vedením ministra pro legislativu ale aktuálně vzniká návrh, který by institut dětského ombudsmana v českém právním řádu zakotvil.

V současné době může ombudsman v rámci své působnosti řešit pouze konkrétní podněty dětí. O tom, kdy a jak může ombudsman zasáhnout, se mohou děti dozvědět na speciálním dětském webu <https://deti.ochrance.cz>. Najdou tam například i Úmluvu o právech dítěte ve znění srozumitelném dětem.

https://www.ochrance.cz/aktualne/deti_zazivajici_nasili_v_rodinach_hledaji_pomoc_take_u_ombudsmana